

RECOMANDĂRILE DE LA BUCUREȘTI

Conferința internațională pe tema drepturilor copilului, care a avut loc la București în perioada 2-3 februarie 2006, organizată de către Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, sub egida Președinției române a Comitetului de Miniștri al Consiliului European, a luat în dezbatere drepturile copilului în contextul drepturilor omului, referindu-se în mod special la rolul familiilor și al politicilor de îngrijire alternativă în Europa.

Statele Semnatore ale Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului se confruntă în continuare cu dificultăți serioase privind prevederile de îngrijire a copiilor, incluzând protecția acestora de către rude, plasamentul familial formal sau informal, adopția sau facilitățile de tip rezidențial. Convenția cu privire la Drepturile Copilului conține un număr de articole care au ca scop clarificarea obligațiilor Statelor de a sprijini familiile în rolul lor și de a retrage copiii din îngrijirea părinților numai dacă sunt întrunite anumite condiții. Pe de altă parte, Convenția solicită de asemenea Statelor Semnatore să asigure îngrijire substitutivă corespunzătoare pentru toți copiii lipsiți din orice motiv de îngrijirea părinților.

În ciuda atenției deosebite acordată acestui subiect în cadrul Convenției și a existenței anumitor instrumente suplimentare care oferă mai multă îndrumare, Comitetul pentru Drepturile Copilului a făcut apel în 2004 pentru dezvoltarea "Recomandărilor Națiunilor Unite privind protecția copiilor lipsiți de îngrijirea părinților".

Mai mult, în ultima Zi de Discuții Generale ale Comitetului ONU privind Drepturile Copilului (care a avut loc în data de 16 septembrie 2005 în Geneva) s-a dezbătut problema "Copiilor lipsiți de îngrijirea părinților". În același context, Comitetul de Miniștri al Consiliului European a adoptat în 2005 o "Recomandare privind drepturile copiilor aflați în instituții rezidențiale".

Din nefericire, aceasta rămâne o problemă deosebit de acută. Schimbul de idei și bune practici dezbătute în cadrul acestei conferințe a condus la următoarele recomandări pentru ca Statele Membre ale Consiliului European să înregistreze progrese în acest domeniu.

Având în vedere că Statele care au ratificat Convenția cu privire la Drepturile Copilului, inclusiv toate Statele Membre ale Consiliului European, s-au angajat:

- Să recunoască și să respecte faptul că părinții sunt primii responsabili de creșterea și dezvoltarea copilului, să le recunoască și să le respecte drepturile și obligațiile, luând în considerare interesul superior al copilului,
- Să sprijine și să asiste părinții în îndeplinirea responsabilităților părintești și să asigure dezvoltarea instituțiilor, facilităților și serviciilor pentru îngrijirea copiilor,
- Să ia măsurile necesare astfel încât copiii ai căror părinți lucrează să beneficieze de toate facilitățile și serviciile de îngrijire la care sunt îndreptățiți;
- Să ia măsurile adecvate pentru a proteja copilul împotriva violenței, abuzului și a neglijării,
- Să asigure măsurile de îngrijire alternativă potrivite pentru copilul lipsit, temporar sau definitiv, de îngrijirea părintească,
- Să țină seama de nevoia de continuitate în creșterea copilului și de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică,

participanții la această Conferință **recomandă:**

1. Statele Membre trebuie să abordeze procesul de dezvoltare națională și strategiile de reducere a sărăciei din perspectiva drepturilor, și să implice copiii, tinerii, familiile și societatea civilă în dezvoltarea legislației și a politicilor sociale și familiale;
2. Statele membre trebuie să facă eforturi pentru implementarea unei politici de sprijin pentru familie cât mai cuprinzătoare și bazată pe nevoile reale. Aceasta trebuie să aibă în centru maximizarea sprijinului primit de familii pentru îndeplinirea importantelor sarcini de a-și îngriji copiii. Statele membre trebuie să asigure o abordare integrată a dezvoltării copilului, inclusiv programe de sănătate, educație, protecție socială și ocupare, care să se adreseze provocărilor legate de sărăcie și excluziune socială.
3. Statele membre trebuie să creeze mecanisme pentru a sprijini și încuraja familiile pentru forma sau a adera la asociații, astfel încât să poată participa la luarea deciziilor care le privesc și să propună măsurile pe care le consideră ca fiind în interesul familiilor și al membrilor individuali ai acestora;
4. Statele Membre trebuie să acorde o atenție deosebită nevoii de reconciliere a vieții profesionale cu cea de familie, pentru bărbați și femei, furnizând servicii de îngrijire adecvate pentru copii și măsurile de sprijin pentru familii, în contextul evoluțiilor actuale pe piața forței de muncă în Europa;
5. Statele Membre trebuie să acorde familiilor tot sprijinul posibil astfel încât acestea să poată asigura cea mai bună îngrijire posibilă pentru copiii lor: aceasta include suficiente resurse financiare și accesul la hrană, îmbrăcăminte, locuință, educație, servicii medicale, activități de recreere și posibilitatea de a-și dezvolta aptitudinile la întregul lor potențial;

6. Statele Membre trebuie să se asigure că familiile beneficiază de sprijin social și psihologic și, dacă e nevoie de programe de formare a abilităților părintești pentru a face față nevoilor speciale ale copiilor lor (boli fizice sau psihice, dizabilitate, sprijin în caz de traumă);
7. Statele Membre trebuie să asigure un mediu sigur pentru copii prin crearea mecanismelor necesare satisfacerii nevoilor lor și protecției împotriva violenței, abuzului, neglijării și exploatării;
8. Prevenirea separării trebuie să joace un rol important în politicile sociale, economice, educationale și de îngrijire a copilului în Statele Membre și trebuie să i se acorde mai multă atenție.
9. Statele Membre trebuie să depună toate eforturile pentru a preveni separarea copiilor de familiile lor, cu excepția situațiilor în care menținerea copilului în familie pune în pericol dezvoltarea și bunăstarea acestuia. În luarea tuturor măsurilor trebuie avut în vedere principiul proporționalității și realizarea unui echilibru între respectarea dreptului la viață privată și necesitatea de a proteja copilul;
10. Statele Membre trebuie să dezvolte și să asigure accesul egal pentru toate familiile la o gama cât mai diversificată, adaptată și coordonată de servicii sociale comunitare, cât mai aproape de putință de familiile aflate în nevoie, pentru a satisface interesul superior al copilului, inclusiv în vederea prevenirii separării copilului de familie;
11. Statele Membre trebuie să își îmbunătățească procedurile judiciare sau administrative prin care copiii pot fi separați de părinții lor astfel încât autoritățile să prezinte dovezi că au făcut tot ceea ce era posibil pentru a sprijini familia să-și crească copiii, cu respectarea interesului superior al copilului;
12. Statele Membre trebuie să dezvolte politici pentru o gama de servicii alternative de îngrijire, astfel încât fiecare copil să primească îngrijirea adaptată nevoilor lui;
13. Atunci când copiii sunt separați de familie, aceștia au dreptul de a menține contactul cu părinții, frații, alți membri ai familiei sau alte persoane semnificative din viața lor, iar serviciile sociale au obligația să organizeze acest contact, cu respectarea siguranței, opiniei și nevoilor copilului;
14. Statele Membre trebuie să continue să sprijine părinții și atunci când copiii lor sunt plasați în îngrijire. Statele Membre ar trebui să sprijine pe cât posibil reunificarea familiei și/sau continuarea exercitării rolului de părinți. Cooperarea dintre părinții naturali și persoanele care au grijă de copii trebuie să fie încurajată și sprijinită;
15. În interesul superior al copilului, serviciile de protecție a copilului trebuie să includă și îngrijirea de tip residential; tipul plasamentului va fi stabilit în funcție de nevoile specifice individuale și de potențialul copilului. Măsurile de protecție specială trebuie adaptate în egală măsură nevoilor specifice ale

sexelor: este necesar sa se ofere mai mult sprijin tinerelor mame, pentru a preveni separarea acestora de copiii lor.

16. Pentru fiecare copil, trebuie realizata o evaluare adecvata a nevoilor pentru a se stabili tipul de ingrijire; pentru fiecare copil trebuie sa existe o planificare individuala a ingrijirii, definind obiective ale copiilor si o durata a plasamentului, si permitand copilului sa participe, luandu-se in considerare opinia sa. Planul de ingrijire trebuie revizuit in mod periodic de catre o autoritate independenta si sa includa un sprijin adecvat la iesirea copilului din sistemul de protectie.
17. Ingrijirea de tip residential trebuie sa respecte un set de standarde stabilite si sa fie evaluata periodic de o autoritate independenta. Este necesar sa se ofere formare personalului spre a dobandi abilitatile necesare pentru copiii ingrijiti in institutii. Ar trebui sa existe proceduri care sa permita copiilor sa depuna plangeri anonime, fara a se teme de represalii astfel incat plangerile lor sa fie analizate fara intarziere de o autoritate independenta (inclusiv Ombudsman).
18. Statele Membre trebuie sa dezvolte mecanisme adecvate de monitorizare a modului in care se asigura ingrijirea copilului, astfel incat copilul sa se simta in siguranta si sa poata sa isi exprime liber opinia.
19. Statele Membre trebuie sa respecte dreptul copiilor si al tinerilor de fi ascultati in toate deciziile luate cu privire la viata si viitorul lor. Ele trebuie sa stabileasca mecanisme in legislatie si in organizarea serviciilor astfel incat deciziile sa poata fi luate numai dupa ce copilul sau tanarul a fost consultat si implicat, potrivit varstei si gradului de maturitate al acestora, si dupa ce consecintele deciziei i-au fost explicate.

Participanții la această conferință, reprezentanți ai Guvernelor, autoritatilor locale, organizatiilor societatii civile, organismelor internationale si mediului universitar, se angajeaza sa ia in considerare aceste recomandari in activitatea lor zilnica in vederea unei mai bune exercitari a drepturilor copilului prin sustinerea rolului familiilor si a dezvoltarii masurilor necesare care sa permita evitarea separarii copilului de familie.